

Henryk Cioch

Spółdzielnia europejska jako nowy rodzaj spółdzielni szczebla podstawowego

I. Wprowadzenie

Z dniem 18 sierpnia 2006 r. weszła w życie ustawa z dnia 22 lipca 2006 r. o spółdzielni europejskiej (Dz.U. Nr 149, poz. 1077). Przepisy tej ustawy wykonują postanowienia rozporządzenia Rady Nr 1435/2003/WE z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie statutu spółdzielni europejskiej (SCE) (Dz.Urz. WE L 207 z 18 sierpnia 2003 r., s. 1; Dz.Urz. UE, Polskie wydanie specjalne, rozdz. 17, t. I, s. 280) oraz wdrażają dyrektywę Rady Nr 2003/72/WE z dnia 22 lipca 2003 r. uzupełniającą statut spółdzielni europejskiej w odniesieniu do zaangażowania pracowników (Dz.Urz. WE L 207 z 18 sierpnia 2003 r., s. 25; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. IV, s. 338). Na zalety spółdzielni europejskiej jako instrumentu służącego dla prowadzonej działalności gospodarczej lub społecznej zwróciła uwagę Komisja Europejska. Jej zdaniem spółdzielnie są szczególnie atrakcyjną formą prawną prowadzenia działalności w sektorze usług, jest to bowiem typ organizacji, która może realizować jednocześnie cele gospodarcze oraz społeczne. Spółdzielczość odgrywa także ważną rolę w sektorze rolnictwa. W krajach Unii działa ponad 300 tys. spółdzielni skupiających ponad 140 milionów obywateli oraz zatrudniających około 5 milionów osób. Z informacji Komisji Europejskiej wynika, że przykładowo w Holandii tworzą one ponad 80% holenderskiej produkcji rolnej, we Francji około 50% usług bankowych, w Hiszpanii około 20% opieki zdrowotnej, w Szwecji około 60% leśnictwa. Na rynku mieszkaniowym

i developerskim spółdzielnie mają szczególnie mocną pozycję we Francji, Szwecji i Norwegii. Natomiast spółdzielnie pracownicze posiadają duże znaczenie we Włoszech i Hiszpanii. W naszym kraju spółdzielczość posiada również bardzo istotne znaczenie w wielu sektorach produkcji i usług. Nie można marginalizować roli spółdzielni mieszkaniowych, a głównie spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz spółdzielni działających w sektorze rolnictwa. Bardzo pręźnie rozwija się w ostatnich latach sektor spółdzielczości mleczarskiej.

Spółdzielnie nie tylko tworzą nowe miejsca pracy, ale także służą integracji społecznej. Niekoniecznie dążą też do maksymalizacji zysków, ale służą przede wszystkim zaspokajaniu różnorodnych potrzeb.

Wprowadzenie formy prawnej spółdzielni na poziomie europejskim ma sprzyjać rozwojowi i funkcjonowaniu tego sektora na całym terytorium Wspólnoty Europejskiej. Status spółdzielni europejskiej ma umożliwić spółdzielniom szczebla podstawowego prowadzenie działalności statutowej w całej Unii Europejskiej przy zachowaniu jednej osobowości prawnej i tego samego zestawu przepisów prawnych.

Rozporządzenie to nie unifikuje regulacji prawnych obowiązujących w krajach Unii Europejskiej ani też nie harmonizuje legislacji obowiązujących w poszczególnych krajach. Nie wymaga on również implementacji do prawa krajowego, gdyż wiąże ono w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich krajach członkowskich.

W myśl art. 78 ust. 1 tego rozporządzenia państwa członkowskie zobowiązane zostały do wydania przepisów wykonawczych w celu zapewnienia skutecznego zastosowania tego rozporządzenia. Zgodnie z art. 80 na wydanie tych przepisów nasz kraj miał czas do 18 sierpnia 2006 r. Ustawodawca polski dochował tego terminu, gdyż ustawa z dnia 22 lipca 2006 r. o spółdzielni europejskiej weszła w życie dokładnie w dniu 18 sierpnia 2006 r.

Uchwalenie tej ustawy było możliwe dzięki przygotowaniu jej projektu przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego. Mianowicie w dniu 23 maja 2005 r. jej przewodniczący prof. Zbigniew Radwański powołał zespół problemowy do problematyki spółdzielni europejskiej. Przewodniczącym tego zespołu został prof. Stanisław Sołtysiński, który między innymi opracowywał założenia ustawy z dnia 4 marca 2005 r. o europejskim zgrupowaniu interesów gospodarczych i spółce europejskiej. W skład

tego zespołu weszli m. in. specjaliści z zakresu prawa spółdzielczego – profesorowie K. Pietrzykowski, M. Wrzolek-Romańczuk, H. Cioch, E. Marszałkowska-Krześ, eksperci z zakresu prawa europejskiego – dr A. Rachwał i K. Oplustil. Prace koordynował sekretarz Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego Sędzia R. Zegadło. Dzięki zaangażowaniu całego zespołu w styczniu 2006 r. prace zostały zakończone i projekt ustawy o spółdzielni europejskiej został przekazany Ministrowi Sprawiedliwości. Nasuwa się wniosek, że projekty tak ważnych ustaw powinny być przygotowywane przez ekspertów. Skomplikowana materia zarówno rozporządzenia, jak i projektu ustawy o spółdzielni europejskiej spowodowała, iż ani Sejm, ani Senat nie wniósł praktycznie żadnych istotnych poprawek. Można więc stwierdzić, iż ustawa o spółdzielni europejskiej pozostaje w pełni w zgodności z przepisami rozporządzenia Rady Nr 1435/2003/WE z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie statutu spółdzielni europejskiej (SCE).

Należy też zaznaczyć, iż przepisy rozporządzenia w sprawie statutu spółdzielni europejskiej w naszej doktrynie były już omówione w kilku publikacjach autorstwa R. Skubisza i M. Trzebiatowskiego¹, M. Wrzolek-Romańczuk², P. Saganka³, R. Trzaskowskiego⁴.

Należy mieć nadzieję, iż na bazie tej ustawy w naszym kraju będą mogły być tworzone spółdzielnie europejskie, jak również spółdzielnie polskie będą mogły przekształcać się w spółdzielnie europejskie i po przekształceniu prowadzić działalność statutową na obszarze Unii Europejskiej. Należy podkreślić, iż do przekształceń polskich spółdzielni (banków spółdzielczych, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych) oraz spółdzielni działających na podstawie ustawy z dnia 17 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze⁵ w spółdzielnie europejskie określone w rozporzą-

¹ R. Skubisz, M. Trzebiatowski, *Spółdzielnia europejska*, Kwartalnik Prawa Prywatnego, Warszawa 2003.

² M. Wrzolek-Romańczuk, *Rozporządzenie w sprawie statutu dla spółdzielni europejskiej*, Zeszyty Naukowe WWSE, Warszawa 2003, nr 27.

³ P. Saganka, *Rozporządzenie wspólnotowe o spółdzielni europejskiej*, Przegląd Prawa Europejskiego 2004, nr 2.

⁴ R. Trzaskowski, *Spółdzielnia europejska*, Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2004.

⁵ Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.

dzeniu i ustawie o spółdzielni europejskiej będą miały zastosowanie nie przepisy ustawy – Prawo spółdzielcze, lecz przepisy ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. Nr 94, poz. 1037 ze zm.). Oznacza to, iż spółdzielnia europejska jest bliższa (w przypadku jej założenia bądź przekształcenia spółdzielni w spółdzielnię europejską), spółce akcyjnej aniżeli spółdzielni.

Celem niniejszego artykułu jest omówienie podstawowych założeń zawartych w ustawie o spółdzielni europejskiej.

Ustawa ta w relacji do ustawy z dnia 17 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze pozostaje w takim samym związku jak przykładowo przepisy ustaw o spółdzielniach mieszkaniowych, spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych czy też bankach spółdzielczych. Jest to więc ustawa o charakterze *lex specialis*. Niemniej jednak w kwestiach nieuregulowanych w ustawie o spółdzielni europejskiej w drodze analogii w pierwszej kolejności należy stosować jednak regulacje zawarte nie w ustawie – Prawo spółdzielcze, lecz w kodeksie spółek handlowych. Można *prima facies* wyrazić pogląd, że spółdzielnie europejskie, co do istoty bliższe są spółdzielniom osób prawnych. Tym się różnią między innymi od spółdzielni szczebla podstawowego, które prowadzą działalność na podstawie przepisów ustawy – Prawo spółdzielcze i odrębnych ustaw, że będą mogły prowadzić działalność statutową na obszarze całej Unii Europejskiej bądź w niektórych jej krajach. Z tego, co mi wiadomo, wiele spółdzielni mleczarskich i finansowych chciałoby taką działalność podjąć w najbliższym czasie. Nie było to jednak możliwe przed uchwaleniem tej ustawy, pomimo to że od ponad dwóch lat jesteśmy pełnoprawnymi członkami Unii Europejskiej.

II. Istota spółdzielni europejskiej

Przepisy ustawy o spółdzielni europejskiej nie podają legalnej definicji. Zgodnie z art. 2 pkt 8 tej ustawy spółdzielnią europejską jest spółdzielnia określona w rozporządzeniu Rady Nr 1435/2003/WE z 22 lipca 2003 r. w sprawie statutu spółdzielni europejskiej. Oznacza to, iż jej istota została określona w przepisach rozporządzenia o statucie spółdzielni europejskiej. W myśl art. 1 ust. 2 ak. 1 jest ona spółką, której kapitał zakładowy jest podzielony na udziały. W myśl art. 1 ust. 5 spółdzielnia europejska posiada osobowość prawną, którą zgodnie z art. 18 ust. 1 uzyskuje w momencie

wpisu do rejestru państwa członkowskiego, w którym ma siedzibę. Jak stanowi art. 1 ust. 3 celem działalności spółdzielni europejskiej jest zaspokajanie potrzeb jej członków i rozwój jej działalności gospodarczej i społecznej, w szczególności przez zawieranie z nimi umów o dostarczenie towarów lub o świadczenie usług bądź też wykonywanie pracy takiego rodzaju, jaki wykonuje lub zleca spółdzielnia europejska. Zakres zadań statutowych, jakie mogą być realizowane przez spółdzielnię europejską, jest więc bardzo szeroki. Celem tej spółdzielni niekoniecznie musi być dążenie do osiągania bądź maksymalizacji zysków. Spółdzielnia ta bowiem może prowadzić działalność typu *non profit* (jak organizacje pozarządowe typu fundacje, stowarzyszenia), ale także może prowadzić działalność *stricte* gospodarczą nastawioną na osiąganie zysku. W takim wypadku zysk ten może ulegać podziałowi pomiędzy członków danej spółdzielni. Jak wynika z art. 66 i 67 ust. 2 rozporządzenia, zysk może być dzielony przez oprocentowanie wkładów (w formie pieniężnej, przyznanie dodatkowych udziałów) albo przez wypłatę dywidend. Wielkość dywidend uzależniona jest od zaangażowania kapitałowego członków i – co jest bardzo istotne – wypłaty dywidend muszą następować proporcjonalnie do transakcji dokonywanych przez członków ze spółdzielnią europejską lub proporcjonalnie do pracy świadczonej przez nich na jej rzecz. Reguły partycypowania w zyskach związane z wypłatą dywidend w danej spółdzielni różnią się od zasad obowiązujących w tym zakresie, zarówno na gruncie polskiego prawa spółdzielczego, jak i polskiego prawa handlowego, obowiązującego w spółkach kapitałowych. Moim zdaniem w spółdzielni obowiązują zasady zbliżone do tych, które obowiązują *de lege lata* na gruncie polskiego prawa spółdzielczego w odniesieniu do spółdzielni osób prawnych⁶.

Z regulacji zawartych w tym rozporządzeniu nie wynika w sposób jednoznaczny, czy w przypadku, gdy spółdzielnia europejska prowadzi działalność gospodarczą ma ona obowiązek prowadzić obligatoryjnie działalność społeczną (niegospodarczą, *non profit*) na rzecz swoich członków.

⁶ Bliżej Z. Niedbała, *Spółdzielnie osób prawnych i niektóre szczególne rodzaje spółdzielni w świetle obowiązującej i projektowanej ustawy*, Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny 2005, z. 3.

W doktrynie już powstały spory w kwestii określenia istoty spółdzielni europejskiej. Przykładowo R. Skubisz i M. Trzebiatowski⁷ reprezentują pogląd, iż spółdzielnia europejska jest spółką o kapitale podzielonym na udziały, posiadającą osobowość prawną, jednakże każdy członek tej spółdzielni ponosi wobec osób trzecich odpowiedzialność za jej zobowiązania do wysokości objętego przez siebie udziału. Statut spółdzielni europejskiej może jednak tę odpowiedzialność rozszerzyć lub nawet wprowadzić odpowiedzialność nieograniczoną. Takie regulacje są niedopuszczalne zarówno na gruncie prawa spółdzielczego (odpowiedzialność do wysokości zadeklarowanych udziałów), jak również na gruncie kodeksu spółek handlowych w odniesieniu do spółki z o.o. oraz do spółki akcyjnej. Ich zdaniem cel statutowej działalności spółdzielni europejskiej może być określany alternatywnie, a nie łącznie i jest określany jako:

- 1) zaspokajanie potrzeb członków albo
- 2) wspieranie ich działań gospodarczych i społecznych.

Tak szerokie określenie celów nasuwa wątpliwość, czy spółdzielnie te z punktu widzenia kodeksu cywilnego i ustawy o swobodzie działalności gospodarczej będą uznawane za przedsiębiorców w sensie ekonomicznym. Zdaniem R. Trzaskowskiego⁸ do spółdzielni europejskiej w pełnym zakresie ma zastosowanie art. 44 ak. 2 Traktatu o utworzeniu Wspólnoty Europejskiej⁹. Oznacza to, że spółdzielnia europejska jest niczym innym jak spółką w rozumieniu art. 48 ak. 2 TWE. Przepis ten stanowi, iż przez spółki rozumie się spółki prawa cywilnego, a także spółdzielnie oraz inne osoby prawne prawa publicznego lub prywatnego, z wyjątkiem spółek, których działalność nie jest nastawiona na osiąganie zysków. Autor ten, w moim przekonaniu, nie podjął próby określenia istoty spółdzielni europejskiej. Reprezentują pogląd, iż spółdzielnia europejska jest niewątpliwie osobą prawną typu korporacyjnego. Jest to niewątpliwie osoba prawna prawa prywatnego, a nie prawa publicznego. Różni się ona od spółdzielni w rozumieniu polskiego prawa spółdzielczego (art. 1 ustawy z dnia 17 września 1982 r. podaje legalną definicję spółdzielni). Pomimo

⁷ R. Skubisz, M. Trzebiatowski, *Spółdzielnia europejska...*, s. 544.

⁸ R. Trzaskowski, *Spółdzielnia europejska...*, s. 22.

⁹ Traktat z 25 marca 1957 r. ustanawiający Wspólnotę Europejską (tekst jedn.: Dz.Urz. UE C 325 z 24 grudnia 2002 r.).

to, że rozporządzenie określa je jako spółkę, której kapitał zakładowy jest podzielony na udziały, to nie jest ona tylko i wyłącznie spółką, ponieważ w rozumieniu TWE spółdzielnie również zaliczane są do spółek. Dokładna analiza przepisów zarówno rozporządzenia, jak i ustawy o spółdzielni europejskiej prowadzi do wniosku, iż spółdzielnia europejska jest osobą prawną *sui generis* posiadającą elementy zarówno spółek kapitałowych, spółdzielni *sensu stricto*, jak również stowarzyszeń. Niektóre spółdzielnie europejskie, ze względu na realizowane cele o charakterze niegospodarczym, można zaliczyć wprost do organizacji pozarządowych czy też organizacji pożytku publicznego.

Interesujący pogląd wyraziła M. Wrzolek-Romańczuk, której zdaniem spółdzielnia europejska jest spółdzielnią o zmiennym kapitale (podzielonym na udziały) i zmiennym składzie osobowym. Jej podstawowym celem jest zaspokajanie potrzeb członków oraz wspieranie ich działalności gospodarczej i społecznej, w szczególności przez zawieranie z nimi umów dostawy towarów i usług albo umów o pracę. Spółdzielnia europejska może mieć również na celu zaspokajanie potrzeb członków przez promowanie ich udziału w działalności gospodarczej w spółdzielni europejskiej (w spółdzielniach europejskich lub w spółdzielniach krajowych). Spółdzielnia europejska może prowadzić działalność przez spółdzielnię-córkę. O ile statut nie stanowi inaczej, nie może ona świadczyć na rzecz osób trzecich niebędących członkami lub pozwalać im uczestniczyć w jej działalności¹⁰. Szkoda, iż autorka ta nie rozwinęła swoich myśli. Moim zdaniem stoi ona na stanowisku, że spółdzielnia europejska jest jednak spółdzielnią o specyficznych celach, które odbiegają od istoty spółdzielni określonej w przepisach polskiego prawa spółdzielczego. Reprezentuję pogląd, iż pomimo odesłania do regulacji zawartych w kodeksie spółek handlowych, spółdzielnie europejskie posiadają wiele cech bliższych spółdzielniom aniżeli spółkom prawa handlowego.

Określenie istoty spółdzielni europejskiej wymagać będzie, moim zdaniem, pogłębionych badań naukowych, które nie będą mogły ograniczać się tylko i wyłącznie do wykładni przepisów ustawy o spółdzielni europejskiej, ale przede wszystkim obejmować powinny regulacje unijne

¹⁰ M. Wrzolek-Romańczuk, *Rozporządzenie w sprawie statutu...*, s. 26-27.

zawarte zarówno w TWE, jak i w rozporządzeniu Rady o statucie spółdzielni europejskiej, a także innych aktach unijnych.

III. Utworzenie spółdzielni europejskiej

Jak wynika z art. 2 ustawy o spółdzielni europejskiej, spółdzielnie europejskie mogą być tworzone przez spółdzielnie w rozumieniu art. 1 ustawy – Prawo spółdzielcze, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe w rozumieniu art. 2 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, a także banki spółdzielcze w rozumieniu ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających. Jak wynika z art. 7, poza wyżej wymienionymi podmiotami w tworzeniu spółdzielni europejskiej mogą uczestniczyć również inne osoby prawne określone w art. 2 ust. 2 rozporządzenia Rady w sprawie statutu spółdzielni europejskiej.

Prima facies nasuwa się wniosek, iż przepisy regulujące zakładanie spółdzielni europejskich zawarte są zarówno w rozporządzeniu, jak również w prawie spółdzielczym obowiązującym w kraju, w którym spółdzielnia będzie miała swoją siedzibę. W myśl art. 11 ust. 1 rozporządzenia rejestracja spółdzielni europejskiej powinna nastąpić w tym państwie członkowskim, w którym ma ona swoją siedzibę statutową i nastąpić powinna ona zgodnie z przepisami właściwymi dla spółek akcyjnych. Art. 3 ustawy o spółdzielni europejskiej stanowi, iż spółdzielnia europejska podlega wpisowi do rejestru na zasadach określonych dla spółek akcyjnych. Do zgłoszenia spółdzielni europejskiej do rejestru stosuje się odpowiednio art. 318 ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych. W myśl art. 4 ust. 1 ustawy o spółdzielni europejskiej, jak również zgodnie z art. 7 ust. 8 i art. 73 ust. 1 rozporządzenia organem właściwym jest sąd rejestrowy właściwy według siedziby statutowej spółdzielni europejskiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy o spółdzielni europejskiej Centralna Informacja Krajowego Rejestru Sądowego przekazuje dane, które zgodnie z art. 13 rozporządzenia podlegają ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, do Urzędu Oficjalnych Publikacji Unii Europejskiej w terminie miesiąca od dnia ich ogłoszenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.

Spółdzielnia europejska może zostać utworzona na jeden z pięciu sposobów wymienionych w rozporządzeniu:

1) przez co najmniej pięć osób fizycznych zamieszkałych w co najmniej dwóch państwach członkowskich,

2) przez co najmniej pięć osób fizycznych oraz spółek i firm w rozumieniu art. 48 ust. 2 TWE i przez inne krajowe osoby prawne prawa publicznego i prywatnego założone zgodnie z prawem któregoś z państw Wspólnoty, mające siedzibę lub podlegające prawu co najmniej dwóch różnych państw członkowskich,

3) przez spółki i firmy w rozumieniu art. 48 ust. 2 TWE i inne osoby prawne podlegające prawu publicznemu lub prywatnemu, utworzone według prawa państwa członkowskiego, podlegające prawu co najmniej dwóch różnych państw członkowskich,

4) przez połączenie spółdzielni utworzonych według prawa państwa członkowskiego, a mających siedziby statutowe i siedziby rzeczywiste na terenie Wspólnoty, pod warunkiem, że co najmniej dwie podlegają prawu różnych państw członkowskich,

5) przez przekształcenie spółdzielni utworzonej według prawa państwa członkowskiego, która ma swoją siedzibę statutową i rzeczywistą na terenie Wspólnoty i przez co najmniej dwa ostatnie lata miała zakład lub działała przez spółdzielnię – córkę podlegającą przepisom prawa państwa członkowskiego¹¹.

Zdaniem R. Trzaskowskiego istnieją trzy drogi utworzenia spółdzielni europejskiej.

1. Pierwsza polega na utworzeniu spółdzielni niejako „na pniu” – polega ona na tym, że spółdzielnię taką może utworzyć:

1) co najmniej pięć osób fizycznych zamieszkałych w co najmniej dwóch krajach członkowskich,

2) łącznie co najmniej pięć osób fizycznych oraz utworzonych zgodnie z prawem państwa członkowskiego spółek w rozumieniu art. 48 ust. 2 TWE względnie innych osób prawnych regulowanych przez prawo publiczne lub prywatne, które mają miejsce zamieszkania albo poddane są prawu co najmniej dwu różnych państw członkowskich,

¹¹ M. Wrzołek-Romańczuk, *Rozporządzenie w sprawie statutu...*, s. 27. Podobny pogląd reprezentuje R. Skubisz, M. Trzebiatowski, *Spółdzielnia europejska...*, s. 544.

3) spółki w rozumieniu art. 48 ust. 2 TWE, a także inne osoby prawne regulowane przez prawo publiczne lub prywatne utworzone stosownie do prawa państwa członkowskiego, które poddane są prawu co najmniej dwu różnych państw członkowskich.

2. Druga droga polega na połączeniu już istniejących spółdzielni. Połączenie polegać może albo na przejęciu, albo na utworzeniu nowej osoby prawnej (art. 19 ust. 1, art. 20, 21, 27 rozporządzenia). Jak zauważa słusznie R. Trzaskowski procedura połączenia jest bardzo skomplikowana, gdyż jej celem jest zabezpieczenie interesów zarówno członków, jak i wierzycieli łączących się spółdzielni. Obejmuje ona mianowicie sporządzenie i ogłoszenie planu połączenia o treści szczegółowo uregulowanej oraz sprawozdania uzasadniającego połączenie pod względem prawnym i gospodarczym (art. 22-24 rozporządzenia). Procedura ta ma umożliwić członkom uzyskanie wszelkich informacji dotyczących połączenia (art. 25). W tym celu biegli sporządzają sprawozdanie dotyczące połączenia (art. 26). Zgodnie z art. 29-30 rozporządzenia winno też nastąpić urzędowe poświadczenie prawidłowości postępowania, warunkujące wpis spółdzielni europejskiej do rejestru (art. 31) oraz winno nastąpić, zgodnie z art. 32, stosowne ogłoszenie o przeprowadzeniu połączenia.

W następstwie połączenia przejęte lub łączące się spółdzielnie przestają istnieć i zostają przejęte przez nowo powstałą osobę prawną przyjmującą formę prawną spółdzielni europejskiej. Następuje to, zgodnie z art. 33 rozporządzenia, w momencie rejestracji. Spółdzielnia europejska przejmuje w tym momencie aktywa i pasywa łączącej się spółdzielni bądź spółdzielni przejętych w następstwie połączenia. W tym samym momencie ustaje członkostwo w spółdzielniach przejętych albo łączących się, a ich członkowie stają się *ex lege* członkami spółdzielni przejmującej, która przyjmuje formę prawną spółdzielni europejskiej.

3. Trzecia droga polega na przekształceniu spółdzielni utworzonej zgodnie z prawem państwa członkowskiego, która ma siedzibę i zarząd główny na obszarze Wspólnoty, jeżeli przynajmniej przez dwa lata miała oddział albo przedstawicielstwo podlegające prawu innego państwa członkowskiego. Przekształcenie takie nie powoduje ani rozwiązania spółdzielni, ani utworzenia nowej osoby prawnej (jest to nieznanne polskiemu prawu

spółdzielczemu tzw. przekształcenie w ścisłym tego słowa znaczeniu związane ze zmianą formy prawnej (art. 35 ust. 1 rozporządzenia).

Procedura tego przekształcenia obejmuje:

- 1) sporządzenie i ogłoszenie planu przekształcenia,
- 2) sporządzenie sprawozdania wyjaśniającego i uzasadniającego aspekty prawne i ekonomiczne, jak również skutki przekształcenia dotyczące zatrudnienia oraz wskazujące członkom i pracownikom jego konsekwencje,
- 3) poświadczenie przez biegłych prawidłowości zamieszczonej w planie informacji o zmianach udziałów i wysokości ewentualnych dopłat,
- 4) zatwierdzenie planu przekształcenia oraz statutu spółdzielni europejskiej przez walne zgromadzenie.

Przy tworzeniu spółki europejskiej wpłaty na kapitał zakładowy muszą wynieść co najmniej 30 tys. euro. Jest to wpłata minimalna. Niewniesienie tego kapitału przez założycieli może powodować rozwiązanie spółdzielni europejskiej. Kapitał zakładowy składa się z udziałów imiennych. Udziały te mogą należeć do różnych kategorii. Statut powinien określać liczbę udziałów, których objęcie warunkuje uzyskanie członkostwa. Zbywalność udziałów jest ograniczona (art. 4 ust. 1, 3, 7, 8 i 9 rozporządzenia).

Przy zakładaniu spółdzielni europejskiej istotne znaczenie posiada statut. Jest on sporządzany przez założycieli. Winien być sporządzony przynajmniej w formie pisemnej i podpisany przez członków założycieli. Statut spółdzielni europejskiej powinien określać:

- 1) nazwę SCE z dodatkiem przed lub po nazwie skrótu „SCE”, oraz ewentualnie słowa „limited”,
- 2) przedmiot działalności, założycieli spółdzielni (nazwiska i imiona albo firmy), adres siedziby statutowej,
- 3) warunki i tryb przyjmowania i wykluczania członków oraz wypowiedzenia członkostwa, prawa i obowiązki członków, ewentualnie wskazanie zróżnicowanych kategorii członków z określeniem ich praw i obowiązków,
- 4) wartość nominalną objętych udziałów, kwotę subskrybowanego kapitału i wskazanie, że kapitał jest zmienny,
- 5) szczególne postanowienia dotyczące kwoty z zysku, która ma być przeznaczona na rezerwę ustawową,

6) kompetencje i zakres odpowiedzialności członków organów zarządzających, tryb powoływania i odwoływania członków organów,

7) wymagania w zakresie *quorum* oraz większości głosów,

8) czas trwania SCE, o ile założono ją na czas określony.

Ostatnim stadium związanym z tworzeniem spółdzielni europejskiej jest jej rejestracja, która następuje w państwie członkowskim, w którym spółdzielnia europejska ma siedzibę statutową, w rejestrze przeznaczonym dla publicznych spółek z o.o. Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o spółdzielni europejskiej organem właściwym do dokonania rejestracji jest sąd rejestrowy właściwy według siedziby statutowej spółdzielni europejskiej. Z chwilą wpisu do właściwego rejestru spółdzielnia europejska nabywa osobowość prawną.

Reasumując należy stwierdzić, że tryb związany z rejestracją spółdzielni europejskich bez względu na sposób, w jaki one powstają jest bardzo sformalizowany i wymaga przeprowadzenia dokładnej analizy przepisów zarówno rozporządzenia w sprawie statutu spółdzielni europejskiej, jak i przepisów ustawy o spółdzielni europejskiej.

IV. Zakończenie

Inne zagadnienia objęte regulacją rozporządzenia oraz ustawy o spółdzielni europejskiej omówione zostaną w odrębnym artykule (członkostwo w spółdzielni europejskiej, stosunki majątkowe, systemy zarządzania taką spółdzielnią według modelu dualistycznego oraz monistycznego, a także przekształcenie i rozwiązanie spółdzielni europejskiej).